

COVID-19 EN SPORT

Voorstel voor de inrichting van een Kennisconsortium Covid-19 en sport

Mulier Instituut en Kenniscentrum Sport en Bewegen, 15 mei 2020

1. Inleiding

Vanaf medio maart 2020 gelden in Nederland maatregelen ter bestrijding van het SARS-CoV-2 virus (het 'coronavirus'), gericht op tegengaan van een ongeremde verspreiding van het virus. Met de maatregelen werd het land min of meer lamgelegd. De strekking van de maatregelen was alleen voor echt noodzakelijke activiteiten uit huis te komen en dat dan alleen te doen. De lamlegging raakte zo de kern van de sport: in sociaal verband deelnemen aan georganiseerde beweegactiviteiten, met sterke accenten op beweging, contact en verbinding. Door de genomen maatregelen kwam de georganiseerde sport volledig tot stilstand.

De persconferentie van het kabinet op 21 april maakte duidelijk dat de maatregelen voor een groot deel bleven gelden tot 20 mei 2020. Vergunningsplichtige (sport-)evenementen werden zelfs verboden tot 1 september. Uitzonderingen waren de mogelijkheden voor kinderen om te trainen en 'onderlinge potjes' te spelen en topsporters die met in achtname van de hygiënemaatregelen trainingsactiviteiten kunnen hervatten.

Vrijdag 1 mei maakte het kabinet de komst van een noodfonds bekend met daarin 110 miljoen ter ondersteuning van sportverenigingen. Hiervan is 90 miljoen bestemd om verenigingen voor drie maanden (1 maart – 1 juni 2020) een vrijstelling van de huur te kunnen geven. 20 Miljoen is bestemd voor een eenmalige uitkering van 2500 euro aan verenigingen met een eigen accommodatie.

Op 6 mei was er een nieuwe persconferentie van het kabinet en werden versoepelingen van de maatregelen aangekondigd. Voor de sport geldt dat volwassenen met inachtneming van hygiënemaatregelen vanaf 11 mei buiten kunnen sporten. Zwembaden zijn vanaf die dag weer toegankelijk. Fitnesscentra en sportkantine blijven echter tot 1 september gesloten. Over grootschalige georganiseerde activiteiten, zoals de betaald voetbalcompetitie met publiek, toernooien en sportevenementen wordt gemeld dat het kabinet er rekening mee houdt dat deze pas weer kunnen plaatsvinden als er een vaccin beschikbaar is.

Er zijn drie sportvarianten die vanaf het begin af aan wel mogelijk bleven onder de coronamaatregelen. Mogelijk 'profiteren' deze varianten zelfs van de omstandigheden, in de zin dat wellicht meer mensen deze activiteiten oppakken doordat de georganiseerde activiteiten tijdelijk niet mogelijk zijn. Dit zijn sportvarianten die alleen (kunnen) worden beoefend en waarbij niet noodzakelijk sprake is van contact en verbinding. Het accent ligt op gezondheid en (fysieke) weerbaarheid, door behoud/versterking van conditie, kracht en verantwoord gewicht. Dit zijn ten eerste sportief-recreatieve activiteiten zoals fietsen, hardlopen en (individuele) fitnessachtige activiteiten (*bootcamp*, calisthenics) in de buitenruimte; ten tweede fitnessachtige activiteiten thuis, op het balkon en in de tuin (yoga, groepsles via video); en ten derde e-sports.

In mei 2020 is duidelijk dat het coronavirus en de daardoor veroorzaakte ziekte Covid (COronaVirus Disease)-19 voorlopig niet verdwijnt uit onze samenleving. Volgens de WHO moet er rekening mee worden gehouden dat het virus endemisch is, dus permanent blijft rondwaren. Er moet daarom op een nieuwe manier naar onderling fysiek contact gekeken worden, nu te verwachten is dat een (groot?) deel van de hygiënemaatregelen gehandhaafd zal worden, in elk geval tot een goed vaccin beschikbaar is. Omdat onderling fysieke contact, beweging, mobiliteit en verbinding cruciale elementen zijn van de sportwereld, kan de sportwereld er niet vanuit gaan dat na enige tijd alles weer de oude is en dat ze kan terugveren naar de situatie in het Precovidium. De mogelijkheden om de draad weer op te pakken zullen daarbij verschillen naar doelgroep. Zoals het er nu naar uitziet zijn die mogelijkheden er eerder en op uitgebreidere schaal voor kinderen en gezonde volwassenen, en pas later en mogelijk alleen in aangepaste vorm voor de kwetsbare groepen, zoals mensen met een beperking en/of chronische aandoening en ouderen.

De nieuwe werkelijkheid van de 'anderhalvemetersamenleving' stelt de sportwereld voor grote uitdagingen wat betreft de organisatie en financiering van de sport nu, en in de toekomst. Daarbij zijn de vooruitzichten voor de verschillende deelsectoren van de sportsectoren nogal verschillend. Voor de sport in de buitenruimte, in het bijzonder de sportief-recreatieve activiteiten in de openbare ruimte, zijn de gevolgen van de coronacrisis tot nu toe beperkt, en is er mogelijk zelfs sprake van enige groei. Van de georganiseerde breedtesport wordt verwacht dat die voor een belangrijk deel kan terugveren. Problemen zijn wel te verwachten bij verenigingen die er voor de uitbraak van de crisis niet goed voorstonden en bij verenigingen met hoge vaste lasten en veel wegvallende inkomsten. Vooral voor deze laatste verenigingen is het belangrijk dat de kantines weer open kunnen, georganiseerde activiteiten zoals competities weer mogen en verhuurders coulant blijven met het vragen van huur. De grootste problemen zitten bij de commerciële sportaanbieders, de topsport, het betaald voetbal en de (top)sportevenementen. Voor veel commerciële aanbieders en evenementenorganisatoren is sluiting tot 1 september al funest, laat staan als de maatregelen ook daarna nog blijven gelden, of maatregelen weer strenger worden omdat zich een tweede golf besmettingen aandient.

Op de korte termijn (voorjaar en zomer 2020) is van belang zicht te krijgen op

- 1) hoe en in welke mate de sportsector wordt geraakt door de coronamaatregelen, zowel organisatorisch als financieel;
- 2) of, en in welke mate, sportorganisaties gebruik (kunnen) maken van de ondersteuningsmaatregelen gericht op behoud van werkgelegenheid en in standhouding van organisaties;
- 3) de veerkracht en 'overlevingskansen' van sportorganisaties, bij voortdurende van de maatregelen en gegeven de (lengte, omvang en beschikbaarheid van) ondersteuningsmaatregelen.

Op de middellange termijn moeten we rekening houden met het 'nieuwe normaal' van de anderhalvemetersamenleving. Bij middellang wordt gedacht aan de periode totdat een vaccin beschikbaar is, de risico's op sterfte door Covid-19 beheersbaar zijn geworden en de maatregelen geheel of grotendeels worden opgeheven. Hiervoor wordt nu minimaal een

periode van een jaar genoemd, maar dit kan ook twee jaar worden. Voor de middellange termijn is de vraag;

- 4) hoe (in welke vormen) is sport mogelijk in een anderhalvemetersamenleving, met bijzondere aandacht voor doelgroepen als kinderen, mensen met een beperking en/of chronische aandoening en ouderen?
- 5) wat zijn de organisatorische en financiële consequenties van de aanpassingen van de sport op de anderhalvemetersamenleving?

De coronacrisis doorkruist de uitrol en implementatie van het Nationaal Sportakkoord. Ook in dit verband is de vraag of er alleen sprake is van vertraging, of dat de crisismaatregelen en anderhalvemetersamenleving verderstrekkende gevolgen (moeten) hebben, en zo ja, welke.

De Uitvoeringsalliantie (UA) van het sportakkoord vraagt het Mulier Instituut en Kenniscentrum Sport en Bewegen om een Kennisconsortium Covid-19 en sport in te richten, met twee hoofdtaken. Hoofdtak voor het Mulier Instituut is om data te genereren en kennis te ontwikkelen op het thema van Covid-19 en sport, en de gevolgen van de coronacrisis voor de sport te monitoren. Daarbij gaat het in het bijzonder om de financiële gevolgen voor de sport, die voortvloeien uit de veranderingen in sportgedrag en organisatie van de sport als gevolg van de genomen coronamaatregelen. De UA vraagt het Kenniscentrum Sport en Bewegen (KCSB) om een kennisplatform Covid-19 en sport te formeren en te coördineren, beschikbare data en kennis te ontsluiten en te delen, en opkomende kennisvragen te articuleren en te agenderen. Achterliggend idee bij de inrichting van het Kennisconsortium Covid-19 en sport is dat de sportsector inzicht dient te hebben in wat er gebeurt en kan gaan gebeuren, kan reflecteren op wat er gebeurt, kort-cyclisch terugkoppeling krijgt op doelmatigheid en effectiviteit van getroffen ondersteuningsmaatregelen en mede op grond daarvan beleid kan bijsturen ('lerend beleid').

Hieronder wordt in paragraaf 2 ingegaan op de inrichting van het Kennisconsortium Covid-19 en sport. In paragraaf 3 wordt op hoofdlijnen beschreven hoe de monitoring eruit kan zien, uitgesplitst naar de verschillende segmenten van de sportsector. Paragraaf 4 beschrijft de taken en inrichting van het te formeren kennisplatform Covid-19 en sport.

2. Kennisconsortium Covid-19 en sport

2.1 Doel

Het doel van het kennisconsortium is het genereren, afstemmen en bundelen van data, informatie, denkracht en kennis, zodat de sportsector in staat wordt gesteld om de gevolgen van de coronamaatregelen voor de totale sportsector te monitoren, op adequate wijze daarop te reageren en lerend beleid te kunnen ontwikkelen, gericht op de ontwikkeling van een toekomstbestendige sportsector.

Het kennisconsortium zorgt ervoor dat de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector, in het bijzonder de financieel-economische gevolgen en de uitvoering van het sportbeleid, objectief en onafhankelijk in kaart worden gebracht. Data en kennis relevant

voor het adequaat reageren op de coronacrisis worden kortcyclisch teruggekoppeld naar de Uitvoeringsalliantie en overige relevante partijen in de sportsector, ter ontwikkeling en onderbouwing van (nieuw) beleid en steunmaatregelen, en eventuele bijsturing van getroffen maatregelen.

2.2 Taken

De taken van het kennisconsortium kunnen in de loop van de tijd en afhankelijk van de duur en gevolgen van de coronamaatregelen worden aangepast, maar omvatten om te beginnen en in elk geval:

- identificatie van data- en kennislacunes en ontwikkelen van een kennisagenda, gevoed door goed inzicht in de ervaringen en vragen die leven in de praktijk;
- creëren van overzicht van beschikbare data en kennis, het ontsluiten van deze data en kennis, en het actief bevorderen van dataverwerving, kennisontwikkeling, kennisdeling en –ontsluiting, aansluitend op de vragen die leven in de praktijk;
- afstemming van dataverzameling en databeheer in functie van de ontwikkelde kennisagenda;
- bevordering van toepassing van de ontwikkelde kennis in de beleidspraktijk, bij voorkeur direct aansluitend op de in de praktijk geïdentificeerde kennisvragen;
- mede fungeren als klankbord voor de landelijke rapportages over de gevolgen van de coronacrisis voor de sportsector.

De taken van het kennisconsortium vallen in twee hoofdtaken uiteen: monitoring (zie 3.) en inrichting van een kennisplatform (zie 4.).

2.3 Projectorganisatie

De aansturing van het Kennisconsortium Covid-19 en sport gebeurt door het Kenniscentrum Sport en Beweging en het Mulier Instituut gezamenlijk, en in nauwe afstemming met de Uitvoeringsalliantie. Het Mulier Instituut neemt de onderzoeksmatige kant voor zijn rekening. KCSB voert regie over het consortium en zorgt voor effectieve verspreiding van opgehaalde kennis. Voorts worden, waar nodig, relevante stakeholders betrokken.

Voor de aansturing formieren KCSB en MI een projectorganisatie. Vanuit KCSB zullen (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) en (10)(2e) de betrokken projectleden zijn. Vanuit het MI zijn dat (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) en (10)(2e) (10)(2e).

De projectorganisatie zal een tijdspad en planning aan de uitvoeringsalliantie presenteren. In dat tijdspad worden onder meer momenten van rapportage benoemd en afstemmingsoverleg met de UA.

3. Monitoring

In het brancherapport van de sportsector, in 2019 opgesteld door KPMG als onderdeel van het advies van Nlsporraad betreffende de organisatie en financiering van de sport, worden vier segmenten in de sportsector onderscheiden, te weten de georganiseerde sport, de commerciële sport, de ongeorganiseerde sport en de topsport. Hoewel hiermee niet de

gehele sportsector is afgedekt¹, is met deze vier segmenten wel het overgrote deel bestreken en nemen we deze vierdeling als vertrekpunt in het monitoringplan. Meer in het algemeen geldt dat het brancherapport van KPMG als een soort nulpunt fungeert. Het beschrijft de organisatie en financiering van de sport net voor het uitbreken van de coronacrisis en kan zo dienen als ijkpunt om de ontwikkelingen sindsdien tegen af te zetten. Van belang hierbij is tevens dat de data gebruikt in het brancherapport voor het overgrote deel ontleend zijn aan bestaande 'open databestanden', die ook voor dit monitoringplan gebruikt kunnen worden.

3.1 De georganiseerde sport

Afbakening

Onder de georganiseerde sport wordt verstaan de sport aangeboden en georganiseerd door sportverenigingen en sportbonden. Zo'n 80-90% van deze verenigingen en bonden wordt overkoepeld door NOC*NSF. Daarnaast zijn er 'losse' (nergens bij aangesloten) verenigingen en (verenigingen onder) koepelorganisaties, die (nog) niet zijn aangesloten bij NOC*NSF.

Focus

De monitoring richt zich eerst en vooral op verenigingen, zeker voor wat betreft de korte termijn. Van verenigingen willen we vooral weten:

- welke (of: welk deel van de) activiteiten geen doorgang kunnen vinden en welke inkomstenbronnen in welke mate opdrogen;
- of, en in welke mate er gebruik gemaakt wordt/kan worden van ondersteuningsmaatregelen;
- welke gevolgen dat (per saldo) heeft voor de financiële huishouding van de vereniging;
- welke 'overlevingsstrategieën' (zoals bezuinigingen) worden gehanteerd;
- hoe de veerkracht van de vereniging wordt ingeschat, afhankelijk van de aard en duur van de coronamaatregelen, en waardoor deze wordt bepaald.

Aandachtspunten voor de wat langere termijn zijn:

- de ontwikkeling bij bonden die zijn aangesloten bij NOC*NSF en koepelorganisaties die niet zijn aangesloten bij NOC*NSF;
- de overlap/het grensgebied met topsport, in het bijzonder verenigingen die vertegenwoordigd zijn op het hoogste nationale niveau en/of spelen in internationale competities en de bondsafdelingen gericht op topsport;
- overige organisaties die sport aanbieden, zoals stichtingen, scouting, jongerenorganisaties, etc.

¹ Zo valt het bewegingsonderwijs en sportaanbod op en rond scholen buiten deze indeling, alsook het sportaanbod in welzijns- en zorginstellingen, van politie en defensie, enz. Over het algemeen gaat het hier om sportaanbod dat direct of indirect door de overheid wordt gefinancierd en waarvan in elk geval de financiering niet direct wordt geraakt door de coronacrisis. Ook de commerciële topsport, het betaald voetbal en de sportmedia/sport in de media blijven in de KPMG-studie grotendeels buiten beeld. In deze deelsectoren doet de coronacrisis zich nadrukkelijk wel voelen. Waar mogelijk proberen we deze sectoren in de onderhavige activiteiten mee te nemen bij de deelsector topsport.

Data

Er zijn zes (typen) databronnen waaraan de meeste data zullen worden ontleend:

- registratiedata, ihb van NOC*NSF van de aangesloten bonden en verenigingen en de KvK, waarmee ook de meeste overige verenigingen zichtbaar worden. Op middellange en lange termijn wordt in deze registratiedata het eventuele wegvallen van en opkomen van nieuwe verenigingen zichtbaar (waar, welke sporttak, ..);
- exploitatiedata, die inzicht geven in de financiële ontwikkelingen bij verenigingen. Van belang zijn ihb de data over verenigingen van CBS. Verder kunnen bestanden van organisaties als SWS, Club Collect en Twelve interessante aanvullende data opleveren, wanneer die beschikbaar worden gesteld;
- peilingen bij verenigingen, ihb met behulp van het MI Verenigingspanel. Hier heeft inmiddels een eerste peiling uitgestaan;
- peilingen bij gemeenten. Op korte termijn om in kaart te brengen welk beleid ze ontwikkelen ter ondersteuning van verenigingen. Op middellange termijn komen daar de uitdagingen voor het gemeentelijk accommodatiebeleid bij;
- bevolkingspeilingen (GE, VTO, NSO, ..), waarmee veranderingen in gedrag van (niet-)sporters worden vastgelegd, waaronder bijv. betalingsbereidheid van contributie als er geen gelegenheid is tot sporten bij de vereniging;
- data uit arbeidsmarktonderzoek (voor middellange termijn).

3.2 De commerciële sport

Afbakening

Onder commerciële sport valt het bedrijfsmatige sportaanbod, inclusief het aanbod verzorgd door zzp'ers. Sinds kort wordt een groot deel van dit aanbod overkoepeld door het Platform Ondernemende Sport (POS), waaronder (grote delen van) de watersport, buitensport, hippische sport, squash, fitness, klim- en bergsport, zwembaden, golf, dansen, yoga, budosporten en skaten vallen. Er is overlap zowel met de georganiseerde sport als de ongeorganiseerde sport, minder met de topsport. Het gaat binnen dit segment vooral om regelmatige deelname, minder tot niet om evenementen (zie topsport).

Focus

De monitoring richt zich eerst en vooral op bedrijven, zeker voor wat betreft de korte termijn. Van de bedrijven willen we vooral weten:

- welke (of: welk deel van de) activiteiten geen doorgang kunnen vinden en welke inkomstenbronnen in welke mate opdrogen;
- of, en in welke mate er gebruik gemaakt wordt/kan worden van ondersteuningsmaatregelen;
- welke gevolgen dat (per saldo) heeft voor de financiële huishouding van de bedrijven;
- welke 'overlevingsstrategie' (zoals bezuinigingen) wordt gehanteerd;
- hoe de veerkracht van het bedrijf wordt ingeschat, afhankelijk van de aard en duur van de coronamaatregelen, en waardoor deze wordt bepaald.

Aandachtspunten voor de wat langere termijn zijn:

- de ontwikkeling bij de (koepel)organisaties die zijn aangesloten bij POS;

- de mogelijke verschuiving van 'fysiek' aanbod naar 'virtueel' aanbod, bijv. in de fitness- en yogabranche;
- de ontwikkelingen bij zzp'ers;
- de ontwikkelingen in de werkgelegenheid in de commerciële sportsector.

Data

Er zijn vijf typen databronnen waaraan de meeste data zullen worden ontleend:

- registratiedata, ihb van POS van de aangesloten koepelorganisaties; KvK, waarmee ook de meeste overige bedrijven zichtbaar worden; en CBS cijfers over faillissementen. Op middellange en lange termijn wordt in deze registratiedata het eventuele wegvallen van en opkomen van nieuwe bedrijven zichtbaar (waar, welke sporttak, ..);
- exploitatiedata, die inzicht geven in de financiële ontwikkelingen bij bedrijven. Van belang zijn ihb de data over bedrijven van CBS;
- peilingen bij bedrijven. De lidorganisaties van POS hebben inmiddels eerste peilingen verricht. Bezien wordt of de (onderliggende) data kunnen worden gedeeld;
- bevolkingspeilingen (GE, VTO, NSO, ..), waarmee veranderingen in gedrag van (niet-)sporters worden vastgelegd, waaronder bijv. betalingsbereidheid van abonnementsgelden als er geen gelegenheid is tot sporten bij het fitnesscentrum, de manege, enz.;
- data uit arbeidsmarktonderzoek (voor middellange termijn).

3.3 De ongeorganiseerde sport

Afbakening

Onder de ongeorganiseerde sport verstaan we sport die door mensen alleen of in informele groepen wordt beoefend, overwegend in de openbare ruimte of thuis, meestal zonder begeleiding en niet in wedstrijdverband. Er is een grensgebied met commercieel aanbod, waar het bijvoorbeeld gaat om begeleiding via apps, televisie of videoverbinding (zoals bij fitness en yoga thuis) en apps als Strava en Zwift, die virtuele 'wedstrijden' mogelijk maken. Ook begeleiding door buurtsportcoaches op pleintjes is een grensgebied, dat bij dit segment van de sportsector in elk geval deels in zicht is. Hetzelfde geldt voor actieve vormen van buitenspelen.

Focus

De monitoring richt zich eerst en vooral op deelnemers, zeker voor wat betreft de korte termijn. Van de deelnemers willen we vooral weten:

- of, en hoe het (ongeorganiseerde) sportief-recreatief gedrag (inclusief buitenspelen van kinderen) in de openbare buitenruimte en thuis is veranderd, en de inschatting of het hier om tijdelijke dan wel blijvende veranderingen gaat;
- welke gevolgen eventuele veranderingen in ongeorganiseerd sport- en speelgedrag hebben voor de sportuitgaven van Nederlandse huishoudens.

Aandachtspunten voor de wat langere termijn zijn:

- tijdelijke en blijvende veranderingen in sportgedrag, uitgesplitst naar verschillende doelgroepen (ouderen, mensen met een beperking en/of chronische aandoening, kinderen, lage SES-groepen,..);

- het (veranderend) gebruik van en de druk op de sportief-recreatieve infrastructuur, of meer algemeen de beweegvriendelijke omgeving.

Data

Er zijn twee (typen) databronnen waaraan de meeste data zullen worden ontleend:

- bevolkingspeilingen (GE, VTO, NSO, ..), waarmee veranderingen in ongeorganiseerd sportief-recreatief gedrag en buitenspelen in kaart worden gebracht;
- peilingen bij gemeenten, ihb om te bepalen hoe en in welke mate wordt ingespeeld op veranderingen in buitenspelen en sportief-recreatief gedrag in de openbare ruimte.

3.4 Topsport en evenementen

Afbakening

Onder topsport valt de sportbeoefening op het hoogste niveau in Nederland (hoofdklasse, eredivisie, etc.) en in internationaal verband, inclusief talentontwikkeling, zowel voor valide sporters als sporters met een beperking, zowel door beroepssporters als amateursporters. Onder evenementen vallen de topsportevenementen, maar ook 'breedtesportevenementen' zoals marathons en vierdaagsen.

Bij Topsport en evenementen gaat het om deelname, maar ook om het bezoeken van (top)wedstrijden en evenementen en het beleven en volgen via diverse media (krant, televisie, sociale media).

Om de financiële gevolgen in kaart te brengen is het eveneens van belang te kijken naar de 'leveranciers' die bij de organisatie van topsport en evenementen betrokken zijn, zoals cateraars, sponsors, accommodaties, standbouwers, geluidstechnici, sportmarketingbureaus, etc.

Focus

De monitoring richt zich bij *topsport* vooreerst op de topsporters zelf, hun directe ondersteuning (NOC*NSF, bonden, CTO's, trainers..) en de financiering van de topsport(ers).

Van de topsporters willen we vooral weten:

- welke (of: welk deel van de) activiteiten geen doorgang kunnen vinden en welke inkomstenbronnen in welke mate opdrogen;
- of, en in welke mate er gebruik gemaakt wordt/kan worden van ondersteuningsmaatregelen;
- welke gevolgen dat (per saldo) heeft voor de financiële huishouding van de topsporters;
- welke 'overlevingsstrategie' wordt gehanteerd;
- hoe de eigen veerkracht wordt ingeschat, afhankelijk van de aard en duur van de coronamaatregelen, en waardoor deze wordt bepaald.

Aandachtspunten bij topsporters voor de wat langere termijn zijn:

- gevolgen voor carrièreverloop van topsporters;
- gevolgen voor de 'leveranciers' en daarmee de ondersteuning(-smogelijkheden) voor de topsport in Nederland;

- de ontwikkelingen in de werkgelegenheid in de topsport en bij 'leveranciers' van de topsport.

Daarnaast is er aandacht voor het *bezoeken van wedstrijden en evenementen en het volgen van topsport en evenementen via de media*. Van het Nederlandse publiek willen we weten wat ze vinden van het niet kunnen bezoeken en volgen van topsport, en welke alternatieve vormen van tijdbesteding hiervoor in de plaats komen. Als het verbod op evenementen verlengd wordt na 1 september is de vraag of de afwezigheid van topsport en evenementen blijvende gevolgen gaat hebben voor het bezoeken en volgen van topsport, de aanwas van talenten en de eigen sportdeelname en sportbeleving.

De monitoring bij *evenementen* richt zich eerst en vooral op bedrijven, zeker voor wat betreft de korte termijn. Van de bedrijven willen we vooral weten:

- welke (of: welk deel van de) activiteiten geen doorgang kunnen vinden en welke inkomstenbronnen in welke mate opdrogen;
- of, en in welke mate er gebruik gemaakt wordt/kan worden van ondersteuningsmaatregelen;
- welke gevolgen dat (per saldo) heeft voor de financiële huishouding van de bedrijven;
- welke 'overlevingsstrategie' (zoals bezuinigingen) wordt gehanteerd;
- hoe de veerkracht van het bedrijf wordt ingeschat, afhankelijk van de aard en duur van de coronamaatregelen, en waardoor deze wordt bepaald.

Aandachtspunten voor de wat langere termijn zijn:

- de ontwikkeling bij bonden die betrokken zijn bij de organisatie van evenementen;
- de ontwikkelingen in de werkgelegenheid bij bedrijven betrokken bij de organisatie van sportevenementen.

Data

Er zijn zes (typen) databronnen waaraan de meeste data zullen worden ontleend:

- registratiedata, ihb van de KvK en CBS, en CBS cijfers over faillissementen. Op middellange en lange termijn wordt in deze registratiedata het eventuele wegvallen van en opkomen van nieuwe bedrijven zichtbaar (waar, welke sporttak, ..). In eerste instantie focus op direct bij evenementorganisatie betrokken bedrijven, gaandeweg ook aandacht voor de volle breedte van toeleverende bedrijven;
- exploitatiedata, die inzicht geven in de financiële ontwikkelingen bij bedrijven. Van belang zijn ihb de data over bedrijven van CBS;
- peilingen bij evenementenorganisatoren. Hiervoor lijkt samenwerking met de Vereniging van Evenementmakers de aangewezen weg;
- bevolkingspeilingen, waarmee veranderingen in gedrag en beleving van volgers en bezoekers worden vastgelegd;
- data over gokken op sport (optioneel, voor de middellange termijn);
- data uit arbeidsmarktonderzoek (voor middellange termijn).

3.5 Expertgroep

Om feitelijk uitvoering te geven aan de dataverzameling, databeheer en kennisontwikkeling is de inrichting van een expertgroep gewenst. De nagestreefde breedte (alle onderdelen van de sportsector) en diepte (gradaties van economische gevolgen) vragen om het vormen van een expertgroep vanuit de sportwereld en mogelijk ook aanpalende terreinen. Te denken valt aan sporteconomen (zoals ^{(10)(2e)} (RUG), ^{(10)(2e)} (Sport2B) en ^{(10)(2e)} (Hogeschool Arnhem Nijmegen)), alsmede vertegenwoordigers van KPMG (opstellers van het brancherapport sport), CBS, SWS en KCSB (ook vanwege de link met het Platform, zie hierna) en bijvoorbeeld onderzoekers die met vergelijkbare vraagstukken bezig zijn in de cultuursector en/of toeristisch-recreatieve sector.

Het Mulier Instituut heeft de coördinerende rol bij de expertgroep. Nauw overleg tussen KCSB en MI (en de UA) moet zorgen voor afstemming op consortiumniveau, en in het bijzonder tussen de activiteiten van de expertgroep en het platform.

3.6 Rapportage

De komende jaren zullen veel 'coronaonderzoeken' plaatsvinden, waarvan de uitkomsten zullen worden gepresenteerd in een veelheid van rapportages, websheets, factsheets, vakpublicaties, enz. Via het platform (zie hierna) zijn deze publicaties makkelijk vindbaar en kan uitwisseling van uitkomsten en ervaringen snel en breed gespreid plaats vinden.

Bij het platform kunnen kennisvragen worden neergelegd, waarna wordt bezien of binnen het platform de benodigde data en/of kennis aanwezig zijn en kunnen worden gedeeld. Wanneer dat niet het geval is kunnen de vragen worden doorgespeeld naar de expertgroep.

Daarnaast is er behoefte aan periodieke rapportages waarin de beschikbare informatie wordt gebundeld en gewogen, zicht wordt geboden op de gevolgen van de coronacrisis voor de sportsector als geheel, en een onderbouwde analyse wordt gegeven van de financiële gevolgen voor (de verschillende segmenten van) de sportsector. Vertrekpunt de figuur ontleend aan het KPMG brancherapport sport, waarin de geldstromen in de sportsector in kaart zijn gebracht net voor de uitbraak van de coronacrisis. In de periodieke rapportages kan deze figuur telkenmale terugkomen, met daarin inzichtelijk of, en in welke mate, deze geldstromen geraakt zijn of worden door de coronacrisis. De figuur kan ook behulpzaam zijn om zichtbaar te maken waar 'domino-effecten' kunnen optreden, waar schade waarschijnlijk gaat opstapelen en waar kan/moet worden gezocht voor oplossingen.

Een eerste voortgangsrapportage is voorzien eind mei 2020. Op basis van de dan beschikbare data en kennis moet deze rapportage een inzicht geven van de gevolgen van de coronacrisis voor de sportsector, in het bijzonder de financiële gevolgen, zoals:

- inkomstenderving;
- mogelijke en gebruikte vormen van kostenbesparing;
- alternatieve inkomsten, al dan niet op basis van innovaties;
- verschuiving van geldstromen;
- doorwerking van steunmaatregelen van de overheid/overheden,
- inning van en ontwikkeling in tarieven voor huur, contributies en lidmaatschappen;

- juridische aspecten van (niet betalen/niet teruggeven van) huur, contributies, lidmaatschappen, sponsorbijdragen, e.d.;

De inzet is niet alleen de stand van zaken te presenteren, maar tevens enkele 'houtschoolschetsen', oftewel scenario's op hoofdlijnen, uitgaande van een verschillende duur van de coronamaatregelen en opties voor inzet van steunmaatregelen. Deze eerste rapportage zal tevens een overzicht bieden van beschikbare data en kennis; voor adequate monitoring benodigde data en kennis; en daaruit volgend een identificatie van lacunes in beschikbare data en kennis. Tot slot bevat de rapportage, uitgaande van de laatste stand van zaken met betrekking tot de maatregelen, een voorstel voor een volgende rapportage, die in augustus of begin september verschijnt.

4. Kennisplatform

Omdat de coronacrisis de hele sportwereld raakt, zijn data en kennis nodig van en voor de hele branche. Met de sportbranche wordt bedoeld de sportsector zoals beschreven in de vorige paragraaf, waarbinnen mensen doen aan sport op alle niveaus en in alle vormen, sport bezoeken en beleven, en sport organiseren en aanbieden.

Mede omdat het in deze situatie belangrijk is dat samengewerkt en uitgewisseld kan worden, is de oprichting kennisplatform van groot belang. Het kennisplatform geeft vorm en richting aan de vraagarticulatie, uitwisseling van beschikbare data en kennis, en ontsluiting van beschikbare data, kennis en praktijkervaringen (*best practices*) voor de gehele sportsector. De regie van dit platform is in handen van het KCSB.

Op Allesoversport.nl, komt een prominente plek waar kortcyclische kennis en onderzoeken over sporten, bewegen en corona makkelijk vindbaar zijn, die als nuttig en noodzakelijk worden ervaren door de specifieke doelgroepen. Er wordt zo veel als mogelijk aangesloten bij/gelinkt aan bestaande platformen, zodat kennis maximaal circuleert en beschikbaar is voor iedereen.

Er wordt een communicatiestrategie ontwikkeld om de opgedane kennis effectief te delen. Hier wordt zoveel als mogelijk aangesloten bij bestaande bijeenkomsten en contactmomenten, maar is er ook veel aandacht voor de inzet van digitale middelen, zoals websites, sociale media, webinars e.d.